

PUSKIN

Mese a halászból meg a kis halból

Öregember, öregasszonyával,
Kék tengernek partján éldegélt.
Éldegéltek öreg sárkunyhóban
Harminchárom esztendeje már.
Öregasszony fonta fonálát.
Öregember halászgatni járt,
Hálóját először kiveti.
Nincs más benne - csak tengeri giz-gaz.
Hálóját másodszor kiveti,
Tele van az hínárral, moszattal.
Hálóját harmadszor kiveti,
Nincs más benne, mint egy kicsi hal,
Csakhogy az a kicsi hal aranyhal!
S az aranyhal szája szóra nyílik
S emberhangon ekkép esdekel:
"Engedj, öreg, vissza, vár a tenger,
Váltságdíjat kapsz értem, ha kell,
Teljesítem, bármit is kívánnál."
Megijedt a halász a csodától:
Itt halászik harminchárom éve,
Sosem hallott még halat beszélni.
Az öreg a halat elbocsátja
S szól utána kedvesen becézve:
"Isten veled, szép aranyhalacska!
Nem kell nekem váltságdíj tetőled.
Menj, siess a kék tenger vizébe,
Bolyongani szabad messzeségbe!"
Ballag haza öregasszonyához,
Szól neki a félelmes csodáról:
"Nem fogtam ma, csak egy kis halacska,
Aranyhal volt, nem akármilyen hal,
Szólt a kis hal, úgy, ahogy mi szólunk,
Kéredzkedett kék tengerbe vissza,
Váltságdíjat érte felajánlott,
Váltságdíjat, amit én kívánok.
Váltságdíjat venni féltem én,

Kék tengerbe visszaeresztetem."
Öregasszony az öregot szidja:
"Ó, te mamlasz, ó, bolond fajankó!
Hogy nem vettél váltságot a haltól!
Legalább egy teknőt kérj nekem,
A mienk már szétrepedt egészen."

Megy az öreg kék tenger partjára.
Látja, hogy a tenger fodrozódik.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik és kérdi az aranyhal:
"Öregapó, hát neked mi kell?!"
Szól az öreg, mélyen meghajolva:
"Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
Én az öregasszonytól kikaptam,
Nem hagy nyugton engem, öregembert.
Elzavart: új teknő kell neki,
A mienk már szétrepedt egészen."
Azt feleli erre az aranyhal:
"Ne búsulj hát, menj isten hírével.
Meglesz majd az új teknő - ne félj."
Ballag haza öregasszonyához,
Új teknőt lát az öregasszonynál.
Öregasszony szitokkal fogadja:
"Ó, te mamlasz, ó, bolond fajankó!
Teknőt kértél, ó, te málé, teknőt!
Azt hiszed tán, nagy dolog egy teknő?
Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Kérj tőle egy szép falusi házat!"

Megy az öreg kék tenger partjára.
Látja, hogy már elborul a tenger.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik s kérdi az aranyhal:
"Öregapó, hát neked mi kell?!"
Szól az öreg, mélyen meghajolva:
"Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
Szidalommal várt az öregasszony,
Nem hagy nyugton engem, öregembert.
Házat akar a rigolyás asszony."
Azt feleli erre az aranyhal:
"Ne búsulj hát, menj isten hírével.
Nem kell félned: meglesz majd a ház."

Megy az öreg kunyhója felé:
Kunyhójának nyoma sem maradt.

Áll az új ház, szép tisztaszobástul,
Kéményestül, cserepestetőstül,
Kapuszárnya erős tölgyfa deszka.
Ablakában ül az öregasszony,
Mindhiába - csak urát szapulja:
"Ó, te mamlasz, igazi fajankó!
Házat kértél, mafla, parasztházat!
Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Nem leszek én durva parasztasszony,
Leszek inkább ősnemes nagyasszony."

Megy az öreg kék tenger partjára.
Látja, hogy már háborog a tenger.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik s kérdi az aranyhal:
"Öregapó, hát neked mi kell?!"
Szól az öreg meghajolva mélyen:
"Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
Még bolondabb lett az öregasszony,
Nem hagy nyugtán engem, öregembert.
Nem lesz többé durva parasztasszony,
Akar lenni ősnemes nagyasszony."
Azt feleli erre az aranyhal:
"Ne búsulj hát, menj isten hírével."

Ballag haza öregasszonyához.
No de mit lát? Kastélyt, tornyosat.
A tornácon áll az öregasszony,
Kis subája drága cobolyprémből,
Arany brokát fűdi fejébúbját,
Nyaka körül nehéz igazgyöngyök,
Aranygyűrűk csillognak kezén,
Lábán piros csizma kordovánból.
Körülötte cselédek sűrögnek,
Veri őket, hajukat cibálja.
Szól az öreg, öregasszonyához:
"Adjonisten, nemesasszony úrnőm!
Ugye, most már megnyugszik a lelked?"
Ráripakodik az öregasszony -
Szolgálni az istállóba küldi.

Múlik egy hét, elmúlik a másik,
Még bolondabb lesz az öregasszony,
Az öreget újra kérni küldi:
"Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Nem leszek már ősnemes nagyasszony,

Leszek inkább nagyhatalmú cárnő."
Megijedt az öreg, kifakad:
"Mi lelt asszony, bolondgombát ettél?
Azt sem tudod, hogy kell lépni, szólni,
Rajtad nevet majd az egész ország."
Erre mérges lett az öregasszony,
Szegény urát jól pofonúti.
"Mit merészelsz, muzsik? Feleselni,
Ősnemes nagyasszonnyal, velem?
Míg szépen vagy, mégy a tengerpartra,
Vagy ha nem mégy, vittelek erővel!"

Megy az öreg, megy a tengerpartra,
Látja, hogy már sötét az a tenger.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik s kérdi az aranyhal:
"Öregapó, hát neked mi kell?"
Szól az öreg meghajolva mélyen:
"Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
A vénasszony újra megbolondult:
Nem lesz többé ősnemes nagyasszony,
Akar lenni nagyhatalmú cárnő."
Azt feleli erre az aranyhal:
"Ne búsulj hát, menj isten hírével.
Ne félj: cárnő lesz az öregasszony."
Ballag haza öregasszonyához.
Mi ez? Cári palota előtt.
Kit lát benne? Öregasszonyát.
Ott ül asztalánál, ő, a cárnő,
Kiszolgálják nemesek, bojárok,
Töltögetnek délibort neki -
Eszik hozzá fűszeres kalácsot,
Körülötte rettenetes őrség,
Vállukon a rettenetes fejsze.

Több se kell a rettegő öregnek -
Vénasszonya lábához letérdel.
"Adjonisten, rettenetes cárnő!
No de most már megnyugszik a lelked?"
De az öregasszony rá se néz,
Parancsot ad: ki vele, ne lássa!
Odafutnak nemesek, bojárok,
Az öreget ütik, taszigálják,
Szaladnak az ajtónálló őrök,
Fejszéikkel majdhogy felaprítják.
Látja a nép, nagyot nevet rajta:

"Úgy kell neked, vén ostoba birka!
Tanulhattál, pipogya fajankó!
Bolond, aki más szekerét tolja!"

Múlik egy hét, elmúlik a másik,
Még bolondabb lesz az öregasszony.
Udvaroncokat szalajt uráért,
Megkeresik, hurcolják elébe.
Szól az öregasszony az öreghez:
"Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Nem leszek én nagyhatalmú cárnő,
Leszek inkább tenger királynője,
Lakom inkább óceán-tengerben,
Ott szolgáljon engem az aranyhal,
Ő legyen majd futosó cselédem."

Most az öreg nem mer feleselni,
Nem mer még egy árva szót se szólani.
Megy immár a kék tenger partjára,
A tengeren lát fekete orkánt,
Dagadoznak haragvó hullámok
Száguldanak, vonítanak, bőgnek.
Parton áll, az aranyhalat hívja,
Odaúszik, kérdi az aranyhal:
"Öregapó, hát neked mi kell?"
Szól az öreg, meghajolva mélyen:
"Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő!
Mit tegyek az átkozott banyával?
Akar lenni tenger királynője,
Akar élni óceán-tengerben,
Azt akarja, szolgálj te magad,
Te magad légy futosó cselédje."
Nem szól erre semmit az aranyhal,
Loccsan egyet farka a habokban.
Beleúszik tenger mélységébe.
Vár válaszra, vár a tengerparton,
Elunja az öreg, hazaballag -
Látja újra: előtte a kunyhó,
A küszöbén ül az öregasszony,
Lába előtt ott a törött teknő.